

שנה ז' גליון רמ"ט - ר"ג

פרשת וישב - חנוכה תשפ"ז

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הדלה"ג - 4:00 / צאת השבת [ר"ת] - 5:53

פניני הרמא

י"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

פניני הרמה

לפרשת וישב

פניני רבינו:

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. (לז. א.), פי' רש"י "ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף" כו' ע"כ, ביאור הדין ודברים הרצון של יעקב אבינו ומה שאמר הקב"ה [עי' מש"כ בזה בחידושי מרן רי"ז הלוי על התורה, וע"ע לקמן במדור 'קול רבינו'], י"ל בתרי אנפי, חדא, שטבע בני אדם שאחרי שנים רבות של עמל ויגיעה, בימי הזנקה חושב האדם לעצמו שעכשיו הגיע עת מנוחה, והקב"ה אמר שאין דבר כזה ליהודי, כי האדם לעמל יולד, וכל עוד נשמת באפו עליו להמשיך בעמל ויגיעה. ועוד י"ל שיעקב חשב לעצמו שתפקידו היה להעמיד י"ב שבטי י-ה, והנה כבר מילא תפקיד זה, אך הקב"ה אמר שהיות שנגזר גלות על כלל ישראל, והתחלת הגלות הוא ג"כ מתפקידו של יעקב, וזהו קפץ עליו רוגזו של יוסף, שהוא היתה תחלת הגלות.

(משיעור חומש שנת תשנ"ז לפ"ק - כתבי תלמידים)

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. (לז. א.), כפלות הלשון 'בארץ מגורי אביו' לכאורה מיותר, דמאחר שהוא בארץ כנען ידעינן שהוא ארץ כנען? אלא ללמדך שלא די ביישוב ארץ ישראל לבד, אלא אך ורק אלא אם כן הוא בדרך התורה, שזהו 'בארץ מגורי אביו', והבן.

(שם)

* * *

פניני רבינו – בהלכה:

בהלכה - ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשבני דבר וגו'. (לז. יד.), מה קמשמע לן בזה? וביאר הבית הלוי עפ"י הגמרא פסחים דף י' דמסקינן דשלוחי מצוה אינן נזוקין גם בחזירתן, אלא שיעקב אבינו לרווחא רצה שיהא יוסף שליח מצוה ממש גם בחזרתו, ולכן צוה לו והשבני דבר, שיהיה הולך לדבר מצוה גם בחזרתו עכ"ד. ונראה דיש להוסיף, דכאורה משמע לפי זה שיתכן שהשליחות היה רק לילך ולדרוש שלומם פי' לדאוג לתקן אולי צריכים דבר אבל אין השליחות שייכת לצרכו של יעקב אלא לצרכם של האחים, ורק ע"י שהוסיף ואמר "והשבני דבר" נתוסף כאן עוד שליחות לשימושו וצרכו של האב, ולפי"ז אלולא שהיה יעקב אומר לו והשבני דבר, כדי שאדע שלומם, לא היה כאן כלל מצוה של כיבוד אב, וע"כ שפיר היה מוכרח לומר לו והשבני, כדי שתהיה השליחות שייכת למצות כיבוד אב.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וגו'. (לז. כז.), י"ל עפ"י דאיתא בגמרא כתובות (דף נב:) דפעמים שמותר לו להדיין לעזור לקרובו בדינו משום "ומבשרך לא תתעלם", וזה שאמר יהודה שלא יהרגוהו - אע"פ שלשיטתם היה חייב מיתה - אלא נקיים בו עונש במקום מיתה, משום ד"אחינו בשרנו הוא", ועל זה נאמר ומבשרך לא תתעלם, והסכימו לו אחיו.

(משיעור חומש שנת תש"ס - כתבי תלמידים)

קול רבינו [מאמרי מוסר והשקפה]:

מאמר "בקשת שלוה"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בשנת תשס"ח לפ"ק. נכתב בקיצור]

מתחת מפח שלך ושורף כולם, כן פחד יעקב איך יעמוד כלפי אלופי עשיו וא"ל הקב"ה נצוץ אחד כו' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ושורף כולן. ולכאורה מה קמ"ל המדרש?

וישב יעקב וגו'. (לז. א.), איתא בפירש"י מן המדרש שביקש לישיב בשלוה וקפצה עליו רוגזו של יוסף וכו'. וכבר דשו בזה רבים.

ועוד איתא במדרש (פד, ה) גמלא מלא פשתן וכו' ותמה המפח כיצד יכנסו וכו', ואמר פיקח גץ אחד

והנה יש דרכי טבע ומהלכיו, והם נמדד כחם בכמות אלופי עשיו, גמל מלא פשתן אי אפשר לעמוד נגדם בדרכי טבע, אבל יש כח רוחני עליון וכחו באיכות, וניצוץ אחד שורף כל מציאות הגשמי שאינו כלפי כח הרוחני, והוא ענין המפח שהוא כח הרוח והאש העולה למעלה, והוא שהתכוון יעקב אבינו להתעלות בכחו הרוחני בהשארו לבד עמו ית"ש כמו שדברנו בשבוע שעבר (עי' בית אב שיחות החדש פרשת וישלח מאמר ד) מדברי הרבינו בחיי.

והוא יסוד נפלא של הכח הרוחני לעומת הגשמי.

ושמעתי כעת מעשה שסיפר הרב הצדיק ר' איציקל מפשעווארסק זצ"ל בשם השינווער זצ"ל ששלח איזה קבוצה חסידים לעיר אחת לתקנה, הלכו וראו שהעיר מגושם ואין עם מי לדבר, חזרו לרבם, וא"ל אתם תשבו שם ונראה, ושכרו להם בית בסוף העיר ושם למדו ועבדו עבודתם כדרכם איזה חדשים, ואח"כ שוב אמרו לראות מה נעשה בעיר, ונתפלאו כי פנים חדשות באו לכאן ואפשר לתקן הרבה, נשתנו פני העיר.

והוא ענין החשמונאים, שהיו מתתיהו ובניו נגד כל צבא אנטיוכוס, ונצחום, והוא בנס עליון ואמונה עליונה במסי"נ לכבוד שמים - זדים ביד עוסקי תורתך, וממילא גבורים ביד חלשים, פי' חלשים בכח גשמי. והוא ענין מה שחפשו דייקא שמן זית זך בחותמו של כה"ג, אע"ג דטומאה הותרה בציבור, אבל השתדלו להיות מהדרין דהיינו להוסיף כח הרוחני, כמו הכח הגשמי, שנתוסף ע"י רבוי בכמות, כן הוא כח רוחני, מתחזק ע"י הפנימיות והידור קדושה וטהרה, ובזה נצחו את היוונים.

והיא ההפטורה בשבת חנוכה (זכריה ד. ב.), בענין יהושע כה"ג שהראו לו איך שהזית מוריד שמנה לכנגד המנורה מעצמו בלי שום כח איש, ונאמר לו לא בחיל ולא בכח אלא ברוחי, והיה הר זרובבל שהוא נצחון הכח, לפני זרובבל והיה למישור.

והנה הם ימי חנוכה המסוגלים ביותר, וגלוי יותר בכח הרוחני, וכמו שכתבו שנס חנוכה בא נס אחרון לפני הגלות, להורות דרך קיום כלל ישראל.

וכח שלמות הרוחנית הוא בכח התורה לבד, כמו שעשה חזקיה שנעץ חרב בביהמ"ד וכו' (סנהדרין דף צד:), ודרשו ע"ז הפסוק "והיה ביום ההוא יסור

סבלו מעל שכמך ועולו מעל צוארך וחובל עול מפני שמן א"ר יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו" (ישעיה י. כז.), עיי"ש בגמ', שסנחריב צר על ירושלים, וחזקיה אמר שאין לו כח להלחם בו, אבל העמיד חרב בביהמ"ד והכריז מי שלא יכנס לביהמ"ד ללמוד ידקר בחרב [של סנחריב], ונעשו כל הילדים בקיאים בטהרות, והאור הרוחני הזה פעל שברח לו סנחריב, זהו כח הרוחני, האור האמתי כח התורה.

ולכן מי שמתחזק בימי חנוכה בעמלה של תורה רואה ומקבל עוצם ס"ד, כי נשפע מן השמים כח עליון בהשגה לתורה ועבודה.

והוא ענין "תלמודו בידו" (פסחים דף ג.), שידע כי כח היד אינו כלום אלא הכל ע"י כח התורה בעליה ברוחניות, והוא ענין משיח דכתיב (ישעיה יא. ג.) "והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח".

והוא ענין האבות הק' כמו שדברנו במש"כ הרמב"ם במורה נבוכים (חלק ג פרק נא) שהאבות הק' לא עסקו בצרכי העולם אלא בדיהם וברגליהם, אבל עיקר עבודתם ודעתם לא הסיחו מדביקות.

וזה גופא הוא ענין ישיבה בשלוח, כי אכן עולם הגשמי מלא טרדות ונסיונות וקושיים, זהו עוה"ז, משא"כ עוה"ב הוא עולם ההשקט והמנוחה, ואכן אדם שקשור לעולם הגשמי וקורותיו, ותלוי בהם, אין לו מנוחה והשקט כלל, רק מי שמרומם מן המסובב, והוא במחשבתו דבוק בתורה ובכטחון בבורא ית"ש, ואין הדברים נוגעים למצב נפשו ורוחו, הוא יש לו ההשקט.

וכן היו האבות הק', עם כל המצבים, והצרות לא נגע זה לעבודה הרוחנית שלהם, הלא להפליא יעקב אבינו אשר כ"ב שנה שציפה ליוסף, ברגע שבא לקראתו, כיון שהגיע זמן קרי"ש, לא הרגיש כלום מהנעשה, וכידוע גדולי עולם שבעת תפילתם לא ראו כלום מהנעשה, ורבא זב דמו ולא הרגיש בעת עסקו בתורה (שבת דף פח.).

וכן ראיתי רבותי זי"ע בכל המצבים לא נשתנה עיונם בתורה, וידוע במרן (הגרי"ז מבריסק) זצ"ל ששיעוריו בוילנא, שהיה אז מקום פליטה בעת צרה, היו השיעורים היותר חזקים, והיתה לו מנוחת נפש והשקט בכל הזמנים.

וכן אצל יוסף, בכל צרותיו הוא כל אשר יעשה
יצליח כו', והיה ד' עמו, והיינו שהיה עם ד',
וכדאיתא במדרש (פו, ה) מלחש ונכנס מלחש ויוצא
בחזרת לימודו, וממילא הצליח בכל, וזהו איש
מצליח.

והוא שביקש יעקב אבינו לישיב בשלוה בעוה"ז,
דהיינו בכל המצבים, וזהו קפץ עליו רוגזו של יוסף,
ובכל זה נשאר יעקב מרכבה לשכינה, וישב בארץ
מגורי אביו, אע"פ שהיה גר כמו שדרשו על מגורי
אביו, היה וישב יעקב, זקן וישב בישיבה והרביץ
תורה כדאיתא ברמב"ם ריש הלכות עבודה זרה
יעוי"ש.

פניני הרמה

לחנוכה

פניני רבינו:

בגמרא שבת (דף כא:): "ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה", ידוע קושית הבית יוסף (או"ח סי' תרע) למה תיקנו שמונה ימים, והרי היה שמן מספיק לדליקת לילה אחת, ולא היה להם לתקן אלא שבעה ימים? וי"ל דבאמת גם מה ששמן דולק הוא נס גמור, אלא שאנו לא שמים לב לזה, דמאחר שרגילים לזה הרי זה בגדר 'טבע', אבל באמת הוא נס גדול. ובדומה למאמר הגמרא תענית (דף כה.) דמי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק. ולדוגמה, אדם זורע זרעים בתוך האדמה, והם נרקבים וצומחים מחדש, אינו מכיר בזה פלא, אבל אם יהיה תחיית המתים, שיקום מת אחר שנרקב בקבר, זה יחשב לנס גדול, והרי באמת הוא אותו דבר ממש, אלא מה שהאדם רגיל אינו מכיר כנס. נמצא שבאמת היו שני ניסים: א' עצם דליקת השמן, ב' שהיה מספיק לשמונה ימים. וזהו שהוסיפו יום אחד, מפני שתיקנו בזה גם זכר לנס שרגילים בו, דהיינו דליקת השמן.

(משיעור חומש שנת תש"ס לפ"ק – כתבי תלמידים)

* * *

פניני רבינו – בהלכה:

בגדר תכלה רגל בזמננו: הנה נפסקה ההלכה שיעור זמן הדלקת נ"ח עד שתכלה רגל מן השוק, וראיתי בספר אחד שמו נברשת אשר כתב שאמנם בזמן הגמרא היה זה כמו שיעור חצי שעה אחרי כניסת הלילה, אבל בימינו מתאחר כלות רגל מן השוק יש להאריך זמן הדלקת נ"ח עד שתכלה רגל משוקא דידן. ואמנם כבר דנתי בזה לפני מרן מבריסק זצ"ל ודחה סברא זו ואמר

תכלה רגל מן השוק הוא שיעור זמן מסויים כמו חצי שעה, ורק לסימנא בעלמא נקטי בלשון תכלה רגל מן השוק, שבזמנן היה זה סימן מובהק לשיעור חצי שעה. והביא ראייה לזה מלשון הרמב"ם בהלכות חנוכה שכתב ז"ל עד שתכלה רגל מן השוק וכמה זמן הזה חצי שעה הרי שביאר לן ששיעור תכלה רגל הכוונה לחצי שעה לבד, וכן הוכיח מגמרא מנחות דף ל"ו דתניא עד מתי מניח תפילין בערב ת"ק סבר עד שתשקע החמה ור' יעקב סובר עד שתכלה רגל מן השוק, הרי פשיטא שלענין תפילין אין כל שייכות לכלות רגל מן השוק כמו ששייך סברא כזו בנ"ח משום פרסומא ניסא, אלא ע"כ חזינן מזה כי תכלה רגל הוא סימן שנתנו חכמים לשיעור זמן מסויים חצי שעה אחרי כניסת הלילה עכד"ק. אלא שראינו שמרן זצ"ל עצמו החמיר למעשה שידלקו נרות חנוכה עד כחצות הלילה שאז כלה רגל מן השוק ממש, ואם כי טעמו לא זכינו לשמוע בזה, אבל שמעתי שכן נהגו גם הרבה גדולי עולם.

(מתוך ספר בית אב ליקוטים ח"א סי' לב)

הדלקת נר חנוכה בחוץ: בנוגע להדלקת נר חנוכה בחוץ כמו שנוהגים בארץ ישראל, מרן (הגרי"ז מבריסק) זצ"ל בעצמו הדליק בחוץ אבל בניו הדליקו בפנים ליד החלון [ואולי משום כי מעיקר הדין סמך ע"ד הרמ"א או"ח סי' תרע"ב דבזמנה"ז מדליקין בפנים].

(מתוך ספר הדור והתקופה, הגרי"ז עמ' יג)

אדמו"ר (מוהרי"ץ דושינסקיא) זצ"ל נר חנוכה הדליק בפנים ולא כנהוג בירושלם להדליק בחוץ, כי מעיקר דינא נקטינן כדעת הרמ"א שבזה"ז מדליקין בפנים.

(מתוך ספר הדור והתקופה, מהרי"ץ דושינסקיא עמ' סב)

גדר כלי לנר חנוכה: בשערי תשובה בסו"ס תרנ"ג הביא בשם חסד לאברהם שקליפי ביצים אין להדליק בהן כי צריך שם כלי של הנר, וכמו כן בעושה כלי מתפוחי אדמה, ומהרש"ם בדעת תורה הביא לזה ממשנה דפרה פ"ה מ"ו שצריך כלי למילוי מי חטאת וקליפי ביצים אין שם כלי, נמצא שר חנוכה צריך כלי דייקא, ורק כתב שם שצריך שיהיה ראוי לעמוד בפני"ע בלי סמיכות, אולם בשדי חמד הוכיח דכל שנעשה מתחילה להיות מורכב על כלי מסוים כלי מקרי, והביא ראייה ממשנה דכלים עיי"ש. ובטעמא דמילתא הובא באוה"ח בשם מור וקציעה דכיון שהנס נעשה ע"י כלי [ואולי כוונתו כלי של המנורה או פח שמן], ע"כ תקנו בו המצוה ובשדי חמד הביא טעם אחר כי לשון נר קאי על דחנוכה הכלי קבול ע"כ, ונ"ל להוכיח כן ממש"א נר של ב דאמר פיות הרי חזינן דנר ע"ש הכלי הוא לא על הפתילה, וכן יש להוכיח מסוגיין דאמר נרות גביעי במנורה והפתילה ארוכה למשוך נגד נר השני, הרי לן דנר כלי הוא. והנפק"מ מב' הטעמים בנר שבת, דאי מטעם הראשון משום מנורה לא שייך אבל אם מלשון נר דייקנן גם בנר שבת צריך כלי דייקא, וע"כ מה שיש מדביקים נרות על דבר חלק ומדליקים אינו נכון, עכ"פ בנר חנוכה, ואפשר גם בנר שבת [ואפשר המדליק הנרות על גבי פלאטע חלקה וכדומה נחשב כלי, ויש לעיין]. ולפלא שהמשנ"ב לא הביא כלום מכל זה אע"פ שהובא בשע"ת ושאר אחרונים כדאיתא בשדה ובא"ר.

(מתוך ספר בית אב ליקוטים ח"ב סי' לג)

הידור נרות של כסף: עוד ראיתי בשע"ת שהביא מהחסד לאברהם שט"ו מעלות הן זהב וכסף וכו', ובשד"ח חמד כתב שמוכח שמדינא הוא, ומהרש"ל קנה לו שרגות קטנות של כסף כדאיא בא"ר. ולכאורה אם מדין זה קלי ואנוהו לבד הרי בכל המצוות נאמר ולמה לא מצינו סדר כזה גם בנרות שבת ושאר מצוות בכוס קידוש וכדו', נראה שי"ל כיון דנר חנוכה מצינו עיקר תקנתא של מהדרין משא"כ בשאר מצוות, לכן ס"ל להפוסקים שגם בחשיבות הכלי משום זה קלי שייך חיוב הידור מסויים [ושם נמנה כלי זכוכית בין האחרונים של הט"ו מעלות, ובודאי יש להשתדל לעשות כוסות של כסף בע"ה].

(שם)

* * *

קול רבינו [מאמרי מוסר והשקפה]:

מאמר "על ידי כהניך הקדושים"

[מתוך ספר בית אב שיחות – נאמר לפני תלמידי הישיבה בליל ח' דחנוכה שנת תשנ"ג לפ"ק]

* * *

מרמז לתורה שמקדשת להאדם מציאות חיי עוה"ז, שזה תכלית התורה.

ובחובות הלכות בשער הפרישות (פרק ג) שיש פרושים הבורחים למדבריות אוכלים העשבים ולובשים קרעים אינם נושאים נשים וממאסים בכל מציאות העולם וכל מחשבתם להדבק בבורא ית"ש, וכתב שאין זה הנרצה על דרך התורה. כי רצון התורה להיפך, שישא אשה ויוליד בנים ויעסוק בעניני העולם, אבל לפי ציווי התורה לקדש כל תהלוכותיו ולהיות מחשבתו דבוקה בבורא ית"ש בכל אשר הוא עושה. הוא הוא ההבדל הנ"ל.

והוא גופא ענין "חכמה בגוים תאמין תורה בגוים אל תאמין" (איכה רבה פרשה ב), הפילוסופים הגויים יודעים חכמה, אבל ענין הגוף סותר אצלם מציאות השכלות, כי לא יכולים לקדש גופן, וע"כ מוכרחים לברוח מעוה"ז, כי מציאות הגוף והכרת השכל הם אצלם בסתירה, אבל לנו ניתנה תורה אשר נאמר בה ואנשי קודש תהיו לי.

והוא ענין המינים שגזרו על כלל ישראל, כי עיקר רצונם בחכמה יוונית שהוא היפך חכמת התורה, וע"כ גזרו על המילה ועל השבת, שזה נגד

הנרות הללו וכו' על ידי כהניך הקדושים. ויש לעיין מה ענין "על ידי כהניך הקדושים" לכאן, ומאי נפק"מ ע"י מי נעשה ונתגלגל הנס, נראה מכאן שיש ענין מיוחד בזה שנעשה ע"י כהנים, ודייקא ע"י כהנים 'הקדושים' וצ"ב.

איתא ברמב"ן ריש פרשת בהעלותך שמאחר שנצטער אהרן שלא היה בקרבנות הנשיאים א"ל הקב"ה "שלך גדולה משלהם שאתה מטיב ומדליק את הנרות", ולמה נחמו הקב"ה דייקא בענין הנרות, וסיים הרמב"ן שרמז בזה לנס חנוכה שע"י זרעו יהיה עוד חנוכה והוא ע"י החשמונאים מזרעו של אהרן והוא יהיה לעולם גם כשיחרב ביהמ"ק. ועדיין צריך תוספת ביאור.

וכבר עמדתי בזה בבית אב עה"ת בהבדל עבודת קרבנות ועבודת המנורה, כי ב' דרכי עבודה הם, קרבנות הוא ביטול כל מציאות גשמית, שיראה עצמו כאילו מקריב עצמו על מזבח ד', וכמש"כ הרמב"ן בפרשת ויקרא, שכל מה שתעשה בבהמה ראוי שיעשה באדם" משא"כ מנורה בהדלקת נר הוא להיפך, כי תכלית הנר שעל ידו יראה האדם אשר לפניו, ויכול להתהלך בעוה"ז לאור הנר, והוא

ובמסילת ישרים בסופו במדרגות הקדושה (פרק כו) כי התלמיד חכם הוא בחינת מזבח והשופך לגרונו כמקריב נסכים וכל צרכי העולם כדאים לו לפי קדושתו עיי"ש שזהו שלמות האדם והוא בכח התורה, יעוי"ש באורך שביאר בזה ענין כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

ומצינו עוד במנורה שהעיקר הוא ההטבה שהיא לבד עבודת הכהונה, לא ההדלקה הכשרה בזה, כי ההדלקה דבר קל, ומציאות הנר לא תלוי בהדלקה אלא בהטבה, בה תלוי שהנר ידלק ולא יכבה, ושיהיה גדול וצלול, הכל תלוי בהטבה. הנר הוא רוחני אבל ההטבה הוא הכלי החלק הגשמי, ובמדה שיש הטבה בפתילה כן יאיר האור. נר ד' נשמת אדם, אך מציאות השגת הנשמה הוא לפי קדושת מעשי הגוף, זוהי תורה.

וזו היתה עבודתו של אהרן הכהן, והוא היה ענין החשמונאים שבזה היתה מלחמתם עם היוונים כנ"ל, חכמת התורה נגד חכמת יונית, ונצחום, וע"כ הדליקו דייקא המנורה, ופינו הכליך וטהרו מקדשיך כבוד הבית, וגם כשחרב ביהמ"ק ולא שייך ענין קרבנות אלא שולחנו של אדם מכפר, והבן, והוא לעולם עבודתו של אדם.

וזו היתה עבודתו של אהרן, כהניך הקדושים דייקא, היא קדושת הכהנים, והיא עיקר עבודת הקודש, וכמש"כ במסילת ישרים כי הת"ח עצמו הוא כמקדש ומזבח ממש, והיא ההתבוננות לנר חנוכה.

הפילוסופיא שלהם, מילה היא קדושת הגוף, ושבת קודש נפש יתירה להתענג בהרחבת דעת למאכל ולמשתה בקדושה ועונג שבת שזה רק בכח התורה.

ויש לבאר אגב זה ענין ויכוחו של רבי יהושע בן לוי עם חכמי אתונא בגמרא ריש בכורות (דף ח:). יעויין במהר"ל (חידושי אגדות הש"ס שם) שפי' שהיה הויכוח בזה בין חכמתם לחכמת התורה, ונ"ל לפרש בזה כמה פרטים [בשינוי ממש"כ מהר"ל שכתב בזה ענינים עמוקים יותר], הנה הם היו נבדלים מבני אדם לגמרי כדאיתא בגמרא, והעמידו שומרים שלא יבא איש אליהם ולא יצא איש מהם, מה עשו שומרים בפנים החומה ושומרים בחוץ, והיה אם ראו צעדי אדם בעסר שמראים שנכנס מישוהו היו הסנימים הורגים החיצונים, והי' אם נראו צעדים שיצא אדם היו החיצונים הורגים הפנימיים, מה עשה ריב"ל, נעל נעל אחד ישר ואחד הפוך, נמצאו שחיצונים ופנימיים הרגו זה את זה, ביאור הדבר שהם נקטו כדרך הראשון של החוה"ל, להיפרש מבני העולם לא לבא ולא לצאת, כי אי אפשר יחד לעולם ולהם, מה הראה להם ריב"ל? שדרך התורה הוא דייקא לקשר בין ההשגה והעולם בדרך קדושת הגוף כנ"ל.

עוד שם הראה להם בית תלוי באויר, ותמהו על זה, היינו שהראה להם בית דירה במעלות ההשגה והקדושה, והקשו האיך מגיעים לשם, ואיך נדע שהוא באמצע העולם, הראה להם באצבע וא"ל תקחו מדה ותמדדו, היינו שאמר להם שיעשה האדם לפי כחו במדה שיש לו ויכלתו.

כן סיפר להם על פרידה שהיתה לה בן ותלו על צוארו שטר חוב שחייבים לאביו, וטענו הם הלא אין בנים לפרידה כי אינה יולדת, הוא שהראה להם שבאין אשה אין בנים ואין קיום לעולם כי לשבת יצרה וכו', ועיי"ש עוד.